

**İşitme Engelli Çocukların
ERKEN TANISINDA VE EĞİTİME
YÖNLENDİRİLMESİNDE
KAMU GÖREVLİLERİNİN ROLÜ**

**Prof. Dr. Erol BELGİN
Araş. Grv. Ahmet ATAŞ**

**Resimleyen: Emir GEÇ
Yayıma Hazırlayan: Şaban DEDE**

GİRİŞ:

- İnsanların düşünebilme, düşündüğünü karşısındakine anlatabilme yeteneği, toplumsal yaşamın temelini oluşturur. Çocuk, çevresi ile kurduğu iletişim sayesinde içinde bulunduğu toplumun bir bireyi olur.
- * İşitme engelli çocuğun sahip olduğu engel, onun iletişim kurmasını zorlaştırır.
- * İşitme engelinden dolayı çocuk, yaşlarına ulaşmayı başaramadığı zaman, onlar tarafından dışlanır.
- * Lisanı yeterince kullanamayan, çevresindekilerle konuşamayan çocuk, gerek yaşlıları gerekse büyükleri ile anlaşabilmek için başka yollar bulmaya çabalar. Bu durum, işitme engelli çocuğun hiçbir zaman konuşamaya-acağı anlamına gelmez.

Engel, erken teşhis edildiği ve uygun işitme cihazı kullanıldığı takdirde bu çocuklar da içinde yaşadığı toplumun lisanını öğrenebilmekte ve konuşabilmektedir.

- * Çocuk ancak taklit yolu ile tekrarlar yaparak lisanı öğrenir. Çevresindeki konuşmaları takip eden, söylenenleri taklit yolu ile tekrar eden çocuk lisanı kazanma sürecine girer. Yani lisanı öğrenmenin ilk şartı İŞİTME'dir.
- * İşitme, kulak tarafından sesin algılanmasıdır.
- * Sese tepki vermenin gelişim dönemleri, çocuğun motor (kas ve hareket) ve mental (zihinsel) gelişimi ile uyum içerisinde olur.
- * İlk önce, çocuk çevresindeki sesleri farketmeyi, yönünü tayin etmeyi ve belirlemeyi öğrenir, daha sonra sesler arasındaki ince farkların ayırımını yapar ve tanıdık sesleri hatırlamaya başlar. En son olarak da konuşma yeteneğini geliştirir.

SES NEDİR?

Ses, bir enerji kaynağından yayılan gaz, sıvı ve katı ortamlarda moleküllerin sıkışıp gevşemesi ile ortaya çıkan enerjidir. Sesin iki önemli özelliği, frekans ve şiddettir. Normal bir insan kulağı doğuştan, 20-20.000 Hz. (Hertz) frekanslar arasındaki sesleri duyabilecek kapasitededir. Günlük yaşamda en çok karşılaştığımız frekanslar, konuşma seslerini içine alan 250-6000 Hz.'lik frekanslardır. Bu alan içerisinde iletişimi en çok etkileyen (yani, konuşma seslerinin en yoğun olduğu) frekanslar ise 500-2000 Hz.'ler arasındadır. İşitme kayıplarının belirlenmesinde bu üç frekanstaki işitme eşikleri ortalaması alınır.

Desibel, Alexander Graham Bell'in ismine izafeten geliştirilmiş ses şiddeti birimidir. Ortamda bulunan ses ile, referans olarak belirlenmiş olan ses şiddetinin birbirine oranının logaritmik ifadesidir. Uzun matematiksel işlemlerle burada desibeli açıklamak yerine, günlük yaşamdan örnekler vererek anlatmak daha uygun olacaktır.

20-25 dB (desibel) Fısıltı ile konuşma,

50-70 dB Normal konuşma şiddeti,

70-85 dB Yüksek sesle bağırma,

90-100 dB Trafik gürültüsü,

120-150 dB Yakında bulunan jet motoru gürültüsü.

F R E K A N S L A R

125 250 500 1000 2000 4000 8000

SES ŞİDDETİ (DESİBEL)	125	250	500	1000	2000	4000	8000
0							
10		Fısıltı ile konuşma					
20							
30							
40							
50							
60		Normal konuşma şiddeti					
70							
80		Yüksek sesle bağırma					
90							
100		Trafik gürültüsü					
110							
120		Jet motoru gürültüsü Ağrı eşiği					
130		PRİMER KONUŞMA ALANI					

İŞİTME ENGELİ NEDİR?

İşitmenin gerçekleşebilmesi için;

- Ses'in olması,
- Bu sesin insan kulağının algılayacağı frekans ve şiddet sınırları içinde bulunması,
- Sesi algılayabilecek alıcı organın, yani kulağın olması,

- Sesin kulak içindeki yapılardan engellenmeden geçerek beyindeki işitme merkezine ulaşması, bu merkezde doğru algılanıp, yorumlanması gerekmektedir.

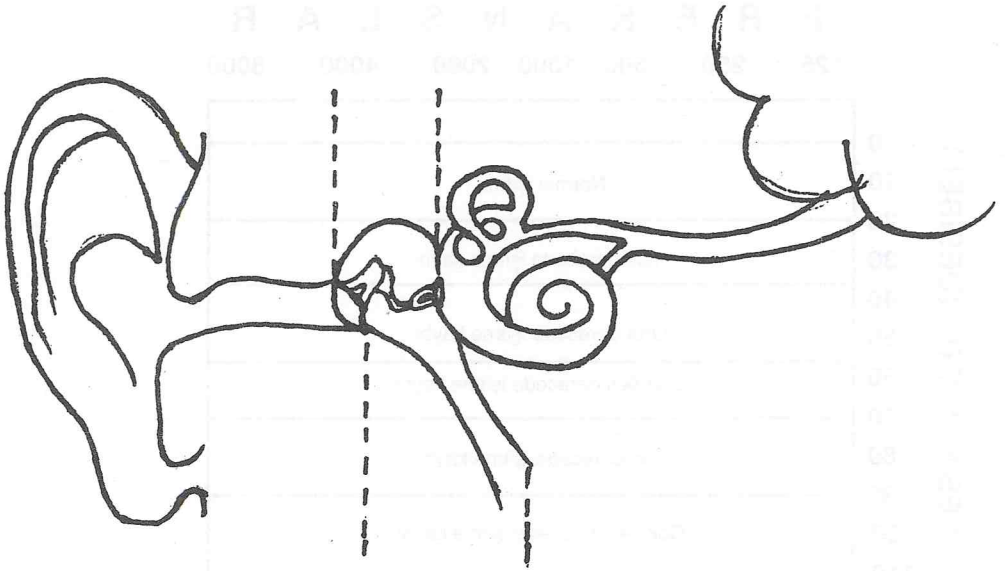
İşitme engelini daha iyi açıklayabilmek için kulağın anatomik yapısını kısaca gözden geçirmek yararlı olacaktır.

Kulak, vücudumuzun en hassas yapılarından birisidir ve zararlı etkiler karşısında kolayca hasar görebilmektedir. Kulak üç temel bölümden oluşmuştur.

DIŞ KULAK; kulağın, kulak kepçesi, kulak kanalı ve kulak zarından oluşan kısmıdır.

ORTA KULAK; kulak zarından sonra başlayan kısımdır. Orta kulak içinde birbirleri ile temas halinde olan üç kemikcik (çekiç, örs, özengi) bulunmaktadır. Kemikciklerin ana görevi, kulak zarına gelen titreşimleri iç kulaktaki yapılara iletmektir.

İÇ KULAK; orta kulaktan sonra gelen kısımdır. İşitme ile ilgili sinir hücrelerinin bulunduğu bu kısım, kemikcikler aracılığı ile iletilen titreşimleri beyindeki işitme merkezine iletmekle görevlidir.

DIŞ KULAK

**ORTA
KULAK**

İÇ KULAK

Kulağın belirtilen bu üç yapısında, işitme sinirinde ya da beyindeki işitme merkezinde herhangi bir nedenden dolayı oluşacak olan hasar, işitme kaybına neden olmakta ve işitme engelini ortaya çıkarmaktadır.

İşitme engeli, çok hafif dereceden çok ileri derecelere kadar farklılıklar gösteren işitme yetersizliğidir. Diğer bir deyişle; bireyin işitme duyarlılığının, onun geli-

şim, uyum, özellikle de karşılıklı iletişimindeki görevlerini yeterince yerine getireme- me halidir. İşitme engelinin derecesi ya da tipi ne olursa olsun, kişinin sadece lisan ve konuşma gelişimini değil, zihin, sosyal ve duygusal gelişimini de etkilemektedir.

İşitme engeli, çok hafif dereceden çok ileri dereceye kadar farklılık gösterebilir. Aşağıdaki sınıflama, 500-1000-2000 Hz. frekanslardaki işitme eşikleri ortalaması esas alınarak elde edilen, çocuklardaki uluslararası standartları göstermektedir.

0-20 dB Normal işitme

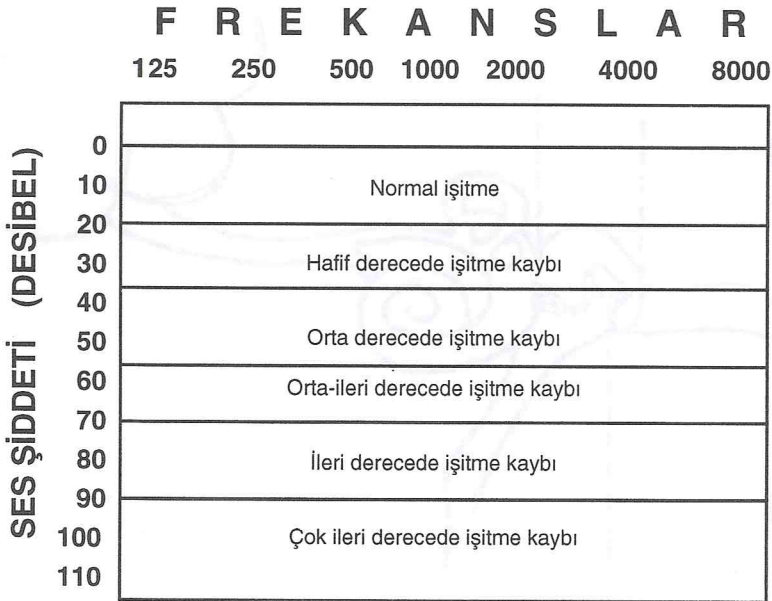
21-35 dB Hafif derecede işitme kaybı

36-55 dB Orta derecede işitme kaybı

56-70 dB Orta-ileri derecede işitme kaybı

71-90 dB İleri derecede işitme kaybı

91 dB ve yukarısı Çok ileri derecede işitme kaybı

DERECELERİNE GÖRE İŞİTME KAYIPLARI

Hiç işitmesi olmadığını düşündüğünüz işitme engelli çocukta bile kalıntı bir işitme mevcuttur. Fakat bu işitme, onun konuşma ve işitmeye dayalı lisanı, dolayısıyla konuşmayı geliştirmesine yeterli olmamaktadır.

İŞİTME KAYBININ ORTAYA ÇIKARDIĞI ENGELLER VE YAKLAŞIM YÖNTEMLERİ

0-20 dB	NORMAL	Normal işitme sınırları içindedir.
21-35 dB	HAFİF	Konuşma seslerinin bazılarını duyabilme güçlüğü vardır. İşitme cihazının kullanılması ve okulda tercihli oturma gerekir.
36-55 dB	ORTA	Karşılıklı konuşmaları anlamada güçlük çeker. İşitme cihazı, işitme konuşma eğitimi ve okulda tercihli oturma gerekir.
56-70 dB	ORTA-İLERİ	İşitme cihazı olmadan karşılıklı konuşmaları izleyemez. Bireysel ve grup ile işitme-konuşma eğitimine alınmalıdır.
71-90 dB	İLERİ	Konuşma seslerini duyamaz. Sadece çevredeki şiddetli sesleri duyabilir. İşitme cihazı ve özel işitme konuşma eğitimi gereklidir.
91 dB üstü	ÇOK İLERİ	Çok yüksek şiddetteki sesleri duyabilir. İşitme cihazı ve özel işitme konuşma eğitimi gereklidir.

İŞİTME KAYIPLARININ SINIFLANDIRILMASI

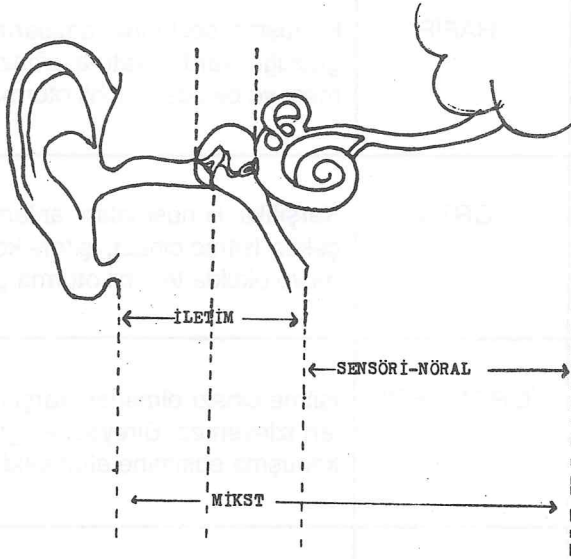
İşitme kayıplarını, kulakta işitme kaybını meydana getiren hastalığın yerine göre iki ana grupta toplayabiliriz.

- 1- İletim tipi işitme kaybı
- 2- Sensöri-nöral işitme kaybı

İLETİM TİPİ İŞİTME KAYIPLARI'nda hastalık dış kulaktan başlayıp, orta kulağa kadar uzanır. Bu tip kayıplarda, tıbbi ve cerrahi tedavi genellikle sonuç verir. Ancak, sonuç alınmadığı takdirde işitme cihazına gerek duyulabilir.

SENSÖRİ-NÖRAL İŞİTME KAYBI ise, koklea (iç kulak) ve kokleanın daha üst kısmını etkileyen hastalıkların meydana getirdiği işitme kayıplarıdır. Bu tip kayıplarda hasar iç kulakta veya iç kulaktan beyine sesleri ileten sinir sistemindedir. İç kulak tipi kayıplarda işitme ile birlikte konuşmayı anlama yeteneği de bozulur.

Ayrıca, iki temel işitme kaybı dışında, orta ve iç kulak hastalıklarının bir arada bulunduğu mikst (karışık) tip işitme kayıpları ile sadece beyindeki işitme merkezlerini etkileyen hastalıkların yol açtığı merkezi işitme kayıpları da vardır.

HASTALIĞIN YERİNE GÖRE İŞİTME KAYBININ TİPLERİ

İŞİTME KAYBININ NEDENLERİ

İşitme kaybının birçok nedeni vardır. Bazı çocuklar doğuştan işitme özürülü olabildikleri gibi, bazıları da sonradan çeşitli nedenlere bağlı olarak işitme özürülü olabilmektedir. İşitme kayıpları üç dönemde ortaya çıkabilir.

- 1- Doğum Öncesi Dönem
- 2- Doğum Anı
- 3- Doğum Sonrası Dönem

1- Doğum Öncesi Dönem; annenin hamileliği sırasında bebeği ve annenin sağlık durumunu kapsar. Bu dönemde,

- * Annenin hamileliği sırasında ototoksik ilaç (iç kulak ve işitme sinirinde tahribat yapan ve işitme kayıplarına neden olan ilaçlar) kullanması,

- * Annenin, rubella (kızamıkçık), kabakulak gibi hastalıklar geçirmesi. Özellikle hamilelik sırasında annenin geçirdiği kızamıkçık hamileliğin ilk üç ayında işitme kaybı açısından çok büyük risk taşımaktadır.

Propranolol ASPIRİN

Streptomycin NEOMYCIN

KİNİN Cis - platinium

ERYTHROMYCIN VANCOMYCIN

KANAMYCIN Arsenikler

Thalidomide Amikacin

- * Annenin hamilelik döneminde röntgen çekirmesi,
- * Annenin sarılık geçirmesi,
- * Annenin sistemik hastalıkları (böbrek hastalığı, şeker hastalığı, kansızlık vb.)
- * Hamilelik sırasında geçirilen kazalar, çarpma ve yaralanmalar çocukta işitme kaybına neden olabilir.

2- Doğum Anı; doğumun nasıl gerçekleştiğine ilişkin özellikleri içerir.

- * Çocuğun kilosunun 1.500 gr.'dan az olması,
- * Kan uyuşmazlığı veya bilirubin seviyesinin patolojik değere ulaşması,
- * Çocuğun doğar doğmaz ağlamaması, boynuna kordon dolanması ve bu gibi nedenlerle oksijensiz kalması,
- * Doğum sırasında çocuğun kafa travması geçirmesi gibi durumlar, doğum anında meydana gelebilecek işitme kayıplarının nedenleridir.

3- Doğum Sonrası Dönem; çocuğun geçirdiği hastalıklar, kazalar ve gelişim dönemleri esastır.

- * Yüksek ateşli hastalık ve havale geçirmesi (Meningit, kızamık, ensefalit, kabakulak, kızıl vb.),
- * Ototoksik ilaç kullanması,
- * Orta kulak iltihapları, allerjik hastalıklar,
- * İşitmesine zarar verecek şekilde kaza geçirmesi,

en önemli etkenlerdendir.

Tüm bu faktörlerin yanısıra, doğuştan dominant (başat) genetik bozukluklarla beraber seyreden işitme kayıpları yanında, akraba evliliklerinin ortaya çıkardığı resesif (çekinik) genetik kökenli işitme kayıpları da önemli bir yer tutmaktadır. Özellik-

le yurdumuzda işitme özürülü çocukların en az %40'ının bu faktörden etkilendiği bilimsel çalışmalarımızda belirlenmiştir.

ERKEN TANI ve EĞİTİMİN ÖNEMİ

Ülkemizde ileri derecede işitme kaybı olan, işitme engelli kişilerin sayısı yaklaşık olarak 300,000'dir. Çocuklarda konuşma gelişimini etkileyecek düzeydeki işitme kaybını gözönüne alacak olursak, bu sayının 300.000'in kat kat üzerinde olduğunu açıkça düşünebiliriz. Ülkemizde işitme engelli çocuklara her yıl, doğumdan itibaren ortalama 6.000 bebek katılmaktadır. Bu sayı, bir çok ülke ile kıyaslandığında oldukça yüksektir.

Bu sayının azaltılabilmesi, toplumun işitme kayıpları konusundaki duyarlılığının artması, işitme kaybının korkulacak, gizlenecek ve utanç duyulacak bir yanının olmadığına bilinmesi ve işitme kaybına yol açan nedenlerin ortadan kaldırılması ile mümkün olur.

Ailelerin işitme kayıplı çocuklar konusunda uyarılmaları, bu konuda önlem almak için teşvik edilmeleri, toplumda söz sahibi olan her kişinin yapmak zorunda olduğu bir görevdir. Aileleri bu konuda uyarmak, teşvik etmek, toplumsal lider konumunda olan, **KAYMAKAM, ÖĞRETMEN, KÖY MUHTARI ve DİN GÖREVLİLERİNİN ÖZELLİKLE İMAMLARIN** asli görevleri arasında yer almalıdır.

Ülkemizde her yıl ortalama 6.000 bebek işitme engelli olarak doğmaktadır. Sonradan geçirilen çeşitli hastalıklarla edinilen işitme kayıplarını da gözönüne alırsak, bu sayı çok daha fazla olacaktır. Tek başına doğumdan edinilen işitme kaybını düşünecek olursak, bu sayı bile birçok Avrupa ülkesinin yıllık nüfus artışından daha fazladır.

BU, TOPLUMSAL KADERİMİZ DEĞİLDİR. BUNU DEĞİŞTİRMEK, BERABER HARCAYACAĞIMIZ ÇABA İLE MÜMKÜNDÜR.

ÇÜNKÜ;

İŞİTME KAYBINI ÖNLEMEK

ORTADAN KALDIRMAK

ETKİSİNİ AZALTMAK

MÜMKÜNDÜR.

BUNU HERKESE ANLATMAK BİR İNSANLIK GÖREVIDİR.

Öncelikle bilmemiz gereken bir konu; işitme kaybının bir sakatlık olmadığıdır. İşitme kayıplı kişilerin toplumsal ve bireysel yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlamak mümkündür.

* **ÇÜNKÜ:** İşitme kaybı olan bir çok kişinin işitme duyusunu, işitme cihazı kullanılarak tekrar kazandırmak mümkündür. Ayrıca işitme cihazı kullanmanın ayıp olan herhangi bir tarafının olmadığına bilinmesi gerekir.

* **ÇÜNKÜ:** İşitme cihazının, görme bozukluklarında kullanılan gözlüklerden hiç bir farkı yoktur.

Bilmemiz gereken diğer bir konu da; işitme kaybına bağlı olarak ortaya ileri derecede bir engelin çıkması, **ANCAK** işitme kayıplı kişilerin gerekli sağlık bakımından ve eğitiminden mahrum kalması durumunda söz konusu olur.

- * **VE BU TOPLUMUN, DOLAYISI İLE HEPİMİZİN SUÇUDUR.**
- * **ÇÜNKÜ; İŞİTME KAYBININ**
- * **ORTAYA ÇIKMASINI ENGELLEYEMİYORSAK,**
- * **GEREKLİ SAĞLIK KOŞULLARINI YERİNE GETİREMİYORSAK,**
- * **ERKEN YAŞLARDA TESPİT EDİLMESİNİ SAĞLAYAMIYORSAK,**
- * **GEREKİYORSA İŞİTME CİHAZINI TEMİN EDEMİYORSAK,**
- * **ÖZEL EĞİTİM OLANAKLARINI VEREMİYORSAK,**
- * **VAR OLAN ÖZEL EĞİTİM OLANAKLARINDAN YARARLANMASINI SAĞLAYAMIYORSAK**

BU, SUÇTUR.

Bu toplum olarak hepimizin suçudur ve **ÖZELLİKLE DE TOPLUMDA SÖZ SAHİBİ OLAN KAYMAKAM, ÖĞRETMEN, MUHTAR ve DİN GÖREVLİLERİNİN ÖZELLİKLE İMAM** gibi **TOPLUMSAL LİDER** konumunda olan **KİŞİLERİN SUÇUDUR.**

* Böylesi önemli bir konuda duyarlı olmak, uyarıcı olmak, yönlendirici olmak ve eğitici olmak, insan olarak hepimizin görevidir.

Çocuklar toplumun ve ailelerin geleceğe dönük en büyük umududur. bu umudun sağlıklı bir şekilde gelişmesi, toplumun geleceğe çok daha güvenle bakmasını sağlar.

Günümüzde gelişmekte olan her toplumun amacı; gelişmiş toplumların ulaştığı refah ve uygarlık düzeyini yakalamaktır. Bu amaca ulaşmanın en önemli ön koşulu; toplumda potansiyel olarak var olan güçlerin gelişmesine olanak tanımak ve potansiyel güç oluşturabilecek eğitilmiş insanların sayısını arttırmaktır. Bu sayının artırılması, çocukların var olan eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanması ile gerçekleşir.

- * **NİTELİKLİ İNSANLAR**
 - * **İYİ BİR GELECEK**
 - * **SAĞLIKLI BİR TOPLUM,**
 - * **GELİŞMİŞ BİR TOPLUM İÇİN**
- EĞİTİLMİŞ İNSANLAR ÖNKUŞULDUR.**

Toplumsal olarak birinci hedefimiz, işitme kayıplı insan sayısını en aza indirmek için çalışmak ve var olan işitme kayıplı kişilerin topluma, ailelerine ve kendilerine en yararlı olacak şekilde eğitilmelerini sağlamaktır.

Doğuştan veya sonradan ortaya çıkan işitme kaybının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Ülkemizde, bu nedenlere baktığımızda, %40'lık bir oranla akraba evliliğinin başta geldiğini görmekteyiz. (Belgin, E. ve ark. 1991). Bunu doğumdan sonra geçirilen çeşitli hastalıklar (kabakulak, kızamık, menenjit v.s.), kan uyuşmazlığı, hamilelik döneminde geçirilen hastalıklar ve yanlış ilaç kullanımı izlemektedir.

İşitme kaybına yol açan nedenlere baktığımızda akraba evliliğinin çok büyük bir oranla başta geldiğini görmekteyiz.

AKRABA EVLİLİĞİ, yalnız **İŞİTME KAYBI** değil, aynı zamanda bir çok **ÖZÜR** ve **BOZUKLUĞUN TEMEL NEDENLERİNDEN BİRİSİDİR.**

**AKRABA EVLİLİĞİ;
İŞİTME KAYBI,
ZEKA GERİLİĞİ,
GELİŞİM GERİLİĞİ,
BEYİN FELCİ,**

**ÇEŞİTLİ GENETİK BOZUKLUKLAR'a yol açtığı için
DAHA SAĞLIKLI ÇOCUKLAR ve DAHA UMUTLU BİR TOPLUM İÇİN;
AKRABA EVLİLİĞİ YANLIŞTIR, YAPILMAMASI GEREKİR.**

- * **AKRABA EVLİLİĞİNİN YANLIŞ** olduğunu topluma anlatmak **TOPLUM-DA SÖZ SAHİBİ OLAN HER KİŞİNİN GÖREVIDİR.**
- * Toplumumuzda dini uyarıların etkinliğinden hareketle, bu görevin özellikle **DİN GÖREVLİLERİNE (İMAMLARA)** düştüğünü vurgulamak gerekir.
- * Çocukluk döneminde öğretilen bir çok şeyin daha kalıcı olduğunu düşündüğümüzde, akraba evliliğinin hatalı olduğu konusunun topluma yaygınlaşmasında **ÖĞRETMENLERE**'de çok fazla **YÜKÜMLÜLÜKLER** düşmektedir.
- * **BU BOZUKLUKLARIN BAZILARI:
İŞİTME KAYBI,
ZEKA GERİLİĞİ,
BEYİN FELCİ,
DEĞİŞİK MOTOR BOZUKLUKLARI,
ALGI ve DUYU BOZUKLUKLARI,
DENGE BOZUKLUKLARI'dır.**

Bu tür ateşli hastalıkların önlenmesinde, artık yaygın ve başarılı bir şekilde kullanılan aşıların önemi herkesçe bilinmektedir. Bu gerçeğin, toplumun en alt katmanlarına kadar iletilmesi, **KAYMAKAMLARIN, ÖĞRETMENLERİN, MUHTARLARIN ve DİN GÖREVLİLERİNİN ÖZELLİKLE İMAMLARIN** çabaları ile gerçekleşecektir. Bu **YÜKÜMLÜLÜK**, aynı zamanda toplumda sağlıklı bir şekilde düşünebilen **HER BİREYİN GÖREVIDİR.**

İşitme kaybına yolaçan ve **ÖNLENMESİ MÜMKÜN OLAN** diğer bir hastalık grubu da, doğrudan kulağı ilgilendiren üst solunum yolu enfeksiyonlarını (ÜSYE) takiben gelişen akut kulak iltihabı gibi hastalıklardır. Erken dönemde tedavi ettirilmeyen bu tür hastalıklar, bir süre sonra çocuklarda kalıcı işitme kayıplarına yol açacaktır. Bu tür hastalıklar erken dönemde yapılan medikal tedavi ile kısa sürede iyileşen hastalıklardır. Ailelerin bu tür hastalıklar konusunda titiz davranmaları, çocukların özellikle kulak ağrıları şikayeti durumunda medikal tedavi konusunda en kısa sürede tedbir almaları gerekir.

Tedavi ettirilmeyen basit birçok hastalık, zamanla kronikleşerek, tedavisi çok daha zor bazen de imkansız bir hale gelir. Bu durum hastalıkların kalıcı işitme kayıplarına yol açmasına neden olur. Basit çözüm yolları mevcutken, bunları kullanmamak bütünüyle bilgisizlikten kaynaklanmaktadır. Toplumun bu konularda bilgilendirilmesi toplumsal liderlerin görevidir. Bu kişilerin aileleri bilgilendirerek yönlendirmesi gerekmektedir.

* **AİLEYE YÖNELİK UYARILAR:**

BEBEK ve ÇOCUKLARIN DENGELİ BESLENMESİNİ SAĞLAMAK, BEBEK ve ÇOCUKLARIN AŞILARININ ZAMANINDA YAPILMASI, YÜKSEK ATEŞİN OLUŞMASI ENGELLENMELİ, BU KONULARDA ŞİKAYETLERİN OLUŞMASI ENGELLENMELİ, BU KONUDA ŞİKAYETLERİN OLUŞMASI DURUMUNDA EN KISA SÜREDE EN YAKIN SAĞLIK KURULUŞUNA BAŞVURULMASI GEREKİR.

- * Özellikle konuşma gelişiminin en hızlı olduğu 2-4 yaşlarında meydana gelebilecek uzun süreli orta kulak iltihapları, çocuğun konuşma gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle, sorunların en kısa sürede çözümlenmesi gerekir. **AİLELERİN EN YAKIN SAĞLIK KURULUŞUNA BAŞVURMALARI TEŞVİK EDİLMELİDİR.**

İşitme kayıplı kişilerin sayısını azaltma ne kadar önemli ise, var olan işitme kayıplı kişilerin eğitimi de o kadar önemlidir. Özellikle çocukların, çok hızlı bir uyum yeteneği olmaları nedeni ile, bu eğitimden yararlanmaları durumunda, alınacak olumlu sonuç, çok yüksek olacaktır. Bu nedenle çocukların var olan eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanması sağlanmalıdır.

Ülkemizde, işitme kayıplı çocuklara eğitim veren kuruluşların sayısı oldukça sınırlı olmakla beraber, bir çok çocuk, bu eğitim programlarından yararlanabilmektedir. Bu kurumların yerleri ve bu eğitim kurumlarına başvurma yolları konusunda, işitme kayıplı çocukları olan ailelerin bilgilendirilmesi, **KAYMAKAM, MUHTAR, ÖĞRETMEN ve İMAMLARIN GÖREVLERİ** arasında yer almalıdır. Özellikle bu konuda, **YASAL YETKİ ve SORUMLULUKLARI** bulunan, **KAYMAKAMLAR**'ın, muhtarlar aracılığı ile bu konuda daha duyarlı ve eğitici olmaları beklenir.

- * Kaymakamlar, doğrudan kaymakamlık veya muhtarlıklara başvuran veya bildirilen çocukların durumunu öncelikle öğrenmeli,
- * En yakın sağlık kurumu tarafından çocuğun değerlendirilmesini sağlamalı,
- * Sağlık kuruluşunda Kulak-Burun-Boğaz (K.B.B.) hekimi yoksa, olan bir kurumla temasa geçmeli,
- * Çocuğun, işitme testlerinin yapılabilmesi için herhangi bir ODYOLOJİ kliniğine gönderilmesini sağlamalı,
- * İşitme cihazı gerekiyorsa, bunun temin edilmesini sağlamalı,
- * Bölgelerinde bulunan ve işitme kayıplı çocuklara yönelik eğitim veren bir kuruluş veya bir odyoloji merkezine, çocuğun gönderilmesini sağlamalıdır.

İşitme cihazları; ortamda bulunan seslerin yükseltilmesini sağlayan elektronik araçlardır. Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi nedeni ile, işitme cihazları da hızla gelişerek, seslerin çok ileri düzeyde yükseltilmesini sağlamaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak, günümüzde çok ileri derecede işitme kaybı olan kişilerin, bu cihazlar yardımı ile sesleri normal olarak duyma olanağı bulunmaktadır. Bu gelişim bir çok kişinin normal işitebilmesini ve iletişim kurabilmesini sağlamaktadır.

İşitme kayıplı kişileri; işitme cihazlarından yararlanabilen ve işitme cihazlarından yararlanamayanlar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bu gruplar içinde, işitme cihazından yararlanabilenlerin sayısı her zaman çok daha fazladır. Bu grupta yer alan çocukların, işitme cihazı ile normal bir şekilde işitebilmesi sağlanarak normal yaşlıları ile birlikte, var olan eğitim programlarından yararlanması mümkün bulunmaktadır. Bu çocuklar, normal ilkökul, ortaokul vb. okullara gidebilmekte, her türlü iletişim aracından rahatlıkla yararlanabilmektedir.

Ülkemizde özel eğitim olanaklarının oldukça sınırlı olduğunu düşündüğümüzde, erken dönemde tespit edilen ve işitme cihazı kullanımı yolu ile, normal eğitim olanaklarından yararlandırılan çocukların, ülke ekonomisine ve ailelerine ne kadar yararlı olacağını söylemek bile gereksizdir. Özellikle eğitim olanaklarından en iyi şekilde yararlanan ve meslek kazandırılan bu kişilerin, toplumun gelişmesine getirecekleri katkının da unutulmaması gereklidir.

Toplumumuzda işitme cihazlarına karşı oluşturulmuş olan antipatinin yok edilmesi, ihtiyaç duyan herkesin işitme cihazını kullanmasının teşvik edilmesi gereklidir. Daha önce de belirttiğimiz gibi;

İŞİTME CİHAZININ GÖZ BOZUKLUKLARINDA KULLANILAN GÖZLÜKLERDEN HİÇBİR FARKI YOKTUR.

- * Nasıl ki daha iyi görebilmek için gözlük kullanıyorsak, daha iyi işitebilmek için de, işitme cihazı kullanmalıyız.

Bunun ayıplanacak, çekinilecek hiç bir yanı yoktur, olmamalıdır.

Toplumda işitme cihazlarına karşı oluşturulan olumsuz tavırların ortadan kaldırılması için herkesin elden geldiği kadar çaba göstermesi gerekmektedir. Özellikle toplumda söz sahibi olan kişilerin bu konuda da önder olmaları, çevrelerinde bulunan kişileri olumlu yönde etkilemeleri, bilgilendirmeleri gereklidir.

- * **DAHA GELİŞMİŞ BİR TOPLUMUN OLUŞABİLMESİ, O TOPLUMDA YER ALAN HER BİREYİN, EĞİTİM OLANAKLARINDAN EN ÜST DÜZEYDE YARARLANMASI İLE MÜMKÜN OLACAKTIR.**
- * **İŞİTME KAYIPLI ÇOCUKLARIN DA EĞİTİLEREK TOPLUMA, AİLELERİNE ve KENDİLERİNE DAHA YARARLI OLMASINI SAĞLAMAK, TOPLUMDA YER ALAN HERKES İÇİN BİR İNSANLIK GÖREVIDİR.**

Günümüzde bilim ve teknolojinin çok hızlı bir şekilde gelişmesi, işitme cihazlarından yararlanamayacak düzeyde işitme engeli olan kişilerin de eğitimine olanak vermektedir. Bu gelişmeler, işitme engelli kişilerin eğitilmelerini, meslek sahibi olmalarını, topluma ve kendilerine daha yararlı bir hale gelmelerini daha da kolaylaştırmaktadır. Özel eğitim tekniklerinin geliştirilmesi ile (dudaktan okuma, eğitimde özel araçların kullanılması vb.) işitme engelli çocukların daha iyi bir eğitim almaları sağlanabilmektedir.

Ayrıca işitme cihazından yararlanmayan, işitme engelli kişilerin kullanabileceği özel protezlerin üretilmeye başlaması (cerrahi bir uygulama ile iç kulağa yerleştirilen ve dışarıdaki seslerin elektrik enerjisine (miliVolt düzeyinde) dönüştürülmesini sağlayarak, işitsel sınırların doğrudan uyarılmasını sağlayan koklear implant'lar) ve yaygın bir şekilde kullanılması ile işitme engellilerin eğitim ve öğretimden daha iyi bir şekilde yararlanma olanağı doğmuştur. Bu protezlerin takıldığı ve kullanımı için

özel eğitim gören kişiler, bu protezin yardımı ile sesleri birbirinden rahatlıkla ayırmakta, iletişim için daha şanslı bir hale gelmektedir.

Öncelikle şunu iyi bilmeliyiz ki; işitme kaybı olan çocuk zeka özürülü değildir. Fakat bu kişilere yeterli ölçüde eğitim verilemediği durumlarda, beceri ve kültür yetenekleri yeterli ölçüde gelişmemiş olabilmektedir. Verilecek özel bir eğitimle bu çocukların kendi yaşlıları ile normal okullarda eğitim ve öğrenim görmeleri sağlanmaktadır.

Toplumumuzda yer alan işitme kayıplı kişilerin bu olanaklardan yararlanması özendirilmelidir. Özellikle aileler, bu konuda uyarılmalı, teşvik edilmelidir. Ailelerin uyarılması ve teşvik edilmeleri, öncelikle öğretmen ve muhtarlar tarafından gerçekleştirilmeli, toplumda yer alan diğer kişilerin de bunu desteklemesi sağlanmalıdır.

Yönlendirmede şu konular üzerinde durulmalıdır:

- * İşitme cihazından yararlanabilecek durumda olan çocukların en kısa sürede tedavi görmeleri sağlanmalı ve işitme cihazı kullanarak bu çocukların iletişim sorunları ortadan kaldırılmalıdır.
- * İşitme engelli çocukların eğitim almaları ve meslek sahibi olmaları mümkündür.
- * Bu çocuklara gerekli eğitimin verilmediği durumlarda çocuk kendi kendine yeterli bir hale gelemez.
- * Özel protezler konusunda (koklear implant) bilgi için bir KBB hekimine veya bir odyolog'a başvurmak yeterlidir.
- * Özel eğitim olanağı bulunan kurumlarla yazışmak, bu kurumlara veya en yakın herhangi bir odyoloji merkezine başvurma yoluna gidilmelidir.

Toplumumuzda çeşitli özürleri olan kişilere ve bu kişilerin ailelerine bakış açısı, genelde oldukça olumsuzdur. Bu olumsuz tutum, ailelerde özürü olan bir çocuğun neden olduğu maddi ve manevi yüklerin yanısıra psikolojik bir baskının da oluşmasına neden olur. Özellikle doğuştan olan özürlerde meydana gelen bu baskılar anne ve baba arasında gerginlikler ve sürtüşmeler oluşmasına, hatta zaman zaman ailelerin parçalanmasına yol açmaktadır. Aileler üzerinde meydana gelen bu baskılar, doğal olarak çocuğa yansıyor, özürün oluşturduğu yüke eklenerek, çocuk için başedilemez bir hal alır. Bu baskı ve yükler, çocuğun kişilik gelişimini olumsuz yönde etkileyerek, çocuğun sorunlu bir insan haline gelmesine neden olur. Bu sonuç; ne toplumun, ne ailelerin, ne de çocukların yararına olacaktır. Sonuç, herkes için zararlı olacaktır.

Bu durum, toplumun ve ailelerin birçok nedenden dolayı ekonomik olarak zarara uğramasına yol açarak, ayrıca manevi zarar da ortaya çıkararak birçok kişinin üzülmeye neden olacaktır.

Birçok açıdan olumsuz olan bu gelişmelerin oluşmaması veya var olan gelişmelerin ortadan kaldırılması, toplumda söz sahibi olan kişilerin bu konuda duyarlı olması, yönlendirici ve eğitici olması ile mümkündür. Toplumsal lider konumunda olan **KAYMAKAM, MUHTAR, ÖĞRETMEN ve DİN GÖREVLİLERİ ÖZELLİKLE İMAMLARIN** bu çocuklara ve kişilere sahip çıkarak, toplumda var olan olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması için çaba harcamaları gerekir. Çeşitli toplantı ve sohbetlerde, özürleri olan kişilerle ilgili konuşmalar olduğunda, bu kişilerin

toplantı veya sohbeta katılan kişileri bilgilendirmesi ve yönlendirmesi gerekir. **BU BİR İNSANLIK GÖREVIDİR.** Toplumun daha ileriye gitmesini sağlayacağı için bir **TOPLUMSAL GÖREVDİR.**

Çeşitli toplantı ve sohbet ortamlarında üzerinde durulacak bazı konular şunlar olmalıdır:

- * **İŞİTME BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN EĞİTİLMESİ MÜMKÜNDÜR,**
- * **İŞİTME ENGELİ OLAN HER ÇOCUK ZEKA ÖZÜRLÜ DEĞİLDİR.**
- * **AİLELERE, BİLİNÇLİ VEYA BİLİNÇSİZ OLARAK BASKI UYGULAMAK HATALIDIR,**
- * **AİLE ÜZERİNE UYGULANACAK OLAN BASKI, DOĞRUDAN ÇOCUĞU ETKİLEYECEKTİR, BUNUN UNUTULMAMASI GEREKİR,**
- * **İŞİTME CİHAZINDAN YARAR GÖRECEK DURUMDA OLAN ÇOCUKLARIN EN KISA SÜREDE BELİRLENEREK ÖZEL EĞİTİM ALMALARI SAĞLANMALIDIR,**
- * **ÇOCUKLARIN İLERİDE MESLEK SAHİBİ OLMALARI ŞANSLARI VARKEN BUNUN BAŞTAN KAPATILMASI YANLIŞTIR,**
- * **İŞİTME KAYIPLI ÇOCUKLARI OLAN AİLELER, NELER YAPABİLECEKLERİNİ, HER İLDE BULUNAN "MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI REHBERLİK ve ARAŞTIRMA MERKEZLERİ"NDEN RAHATLIKLA ÖĞRENEBİLİRLER.**

KAYNAKLAR

- 1- Abrams, F.I., Nongenetic Hearing Loss. In hearing Loss in Children. University Park Press. London, 1977, pp. 367-373.
- 2- Belgin, E., Etiological Research on Children with Sensori-Neural Hearing Loss in Turkey. Proceedings of the 1985 International Symposium on Hard of Hearing, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1986, pp. 119-123.
- 3- Jaffe, F. B., Hearing Loss in Children. University Park Press, London 1977. pp 72-89.
- 4- Lass, N. J., et.al., Speech, Language and Hearing. Vol. III. "Hearing disorders". W.B.Sounders Comp. London 1982.
- 5- Northem, J. L., Downs, M.P., Hearing in Children. The Williams and Wilkins Comp. Baltimore, 1974.
- 6- Güvenilir, E., Büyüköztürk,Ş., Özel Eğitim Kurumları Tanıcı El Kitabı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1991.
- 7- UNICEF, Türkiye'de Anne ve Çocukların Durum Analizi. Ankara 1991.
- 8- UNICEF, Dünya Çocuklarının Durumu. Ankara 1986.
- 9- WHO, Early Detection of Handicap in Children. Copenhagen, 1980.
- 10- UNITED NATIONS. World Programme of Action Concerning Disabled Persons. New York, 1983.
- 11- Türkiye Sakatları Koruma Vakfı. Sakatlar Raporu. Atılım Yayıncılık, Nisan, 1991.